

Ressenya del llibre: Joan Santanach Suñol (2021),
Montserrat Roig en el record. Visions i antologia de textos

Héloïse Elisabeth Marie-Vincent GHISLAINE DUCATTEAU

Autoria:

Héloïse Elisabeth Marie-Vincent Ghislaine Ducatteau
Sciences Po Paris Nancy campus, França
<https://orcid.org/0000-0002-0129-9679>
heloise.ducatteau@sciencespo.fr

Citació:

GHISLAINE DUCATTEAU, Héloïse Elisabeth Marie-Vincent (2023). Ressenya del llibre: Joan Santanach Suñol (2021): *Montserrat Roig en el record. Visions i antologia de textos*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona. *Ítaca. Revista de Filologia*, (14), p. 189-192. <https://doi.org/10.14198/itaca.24930>

Fitxa bibliogràfica:

Santanach Suñol, Joan (Ed.) (2021): *Montserrat Roig en el record. Visions i antologia de textos*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 66 p., ISBN: 978-84-9168-697-2.
<http://hdl.handle.net/2445/177213>

Paraules clau:

Montserrat Roig, literatura catalana contemporània, prosa contemporània catalana

Rebut: 01/04/2023, **Acceptat:** 16/05/2023

Montserrat lehen izena Espainiatik kanpo ere hispanofiloek eta katalanofiloek ezagutzen badute ere, gutxiago ezagutzen dute Montserrat Roig i Fransitorra idazlearena, gehienetan Montserrat Roig izenez aipatua. Dударik gabe, 1991n berrogeita bost urterekin, nahiko gazte, bularreko minbiziak jota hil izanarekindago lotuta. Bere lanetako bat bakarrik itzuli da frantsesera: *Le chant de la jeunesse (Gaztaroaren abestia)* ipuin bilduma, 1993an Verdier-rek, atzerriko literaturan espezializatutako Pariseko argitaletxeak, argitaratu zuen Marie Jose Castaing itzultzaileari esker. Hala ere, frantsesez idatzita dagoen doktorego tesi bat eskaini zaio. Bere bost eleberriak prisma narratologiko eta historikopean hurbiltzen ditu. 2004an Odile Courtois-en laguntza jaso zuen Parisen, Sorbona Unibertsitatean aritzen zen Marie Claire Zimmermann-en gainbegiratzeaz baliatu ondoren. Montserrat Roig beste doktorego tesi batzuetan ere

**Montserrat
Roig**
en el record
Visions i antologia de textos

Edició de Joan Santanach Suñol

jorratzen da: Roxana Nadim-en Bartzelonari buruz izenekoan, François Niubo katalanezko hizkuntza informala arazoari buruzkoan, Josep Vidal Arráez-en didaktikan, Aymeric Rollet-en antzerki ikasketetan. Hauxe gain, José Manuel Caballero Bonald idazleari eskainitako eta Ismaël Chaigné-k idatzitako tesi batek ere aipatzen du. Gure idazle katalana ingelese apur bat gehiago itzuli da: aipatutako lanaren ingelesezko itzulpenak 2022ko Errepublikako Kontzientzia Saria irabazi zuen, eta bere *Reivindicació de la senyora Clito Mestres (Clito Mestres andreamen erreibindikazioa)* piezaren itzulpena egin zuten 1997an, Kanadako Saskatton-en. Idazleak kanpoan izandako harrera, zoritxarrez, ez da liburuan batere jorratzen.

Izenburuak dioen bezala, liburuak egileari buruzko ikuspuntu desberdinak aurkezten ditu lehenik bere testuen antologia bat eskaini aurretik. Bere lana jabari publikoan sartzen denean, interes handiagoa espero dezakegu. Zoritxarrez, oraindik hainbat hamarkada itxaron behar dugu. Hitzaurrea Joan Guàrdia Olmos-ek, Bartzelonako Unibertsitateko errektoreak, idatzi du, besteak beste, 2021eko Emakumearen Egunaren harira idazlearen lanaren pasarteak irakurri baitzituzten fakultate historikoan. Gure hitzaurreak zehazten du testuen zati handi bat berrargitaratu behar zela liburu-dendetan jada eskura ez zeudelako. Bazterketa hori bere genero femeninoari zor zaio bere ustez.

Anna Maria Villalongak, gure idazlearen adituak, bere biografiaz hitz egiten digu. Bere konpromiso feministak eta letrekiko zaletasunak ez daude kasualitatearekin lotutarik: bere aita, Tomàs Roig i Llop, abokatu eta idazlea zen eta bere ama, Albina Fransitorra i Alenyàk, kausa feministan parte hartu zuen eta berandu ikasi zuen filologia. Montserraten ikaske-tek frankismoaren aurkako jarrerari hasiera eman diote ikasle sindikatu demokratikoaren *Caputxinadaren* bitartez. Hogeita bost urterekin, *Víctor Català* saria irabazi zuen eta hurrengo urtean Bristolera joan zen hegazkinez katalan irakurle. Itzultzean, ez zuen distira egiten jarraitu literatura egile gisa soilik, kazetari gisa ere *Serra d'Or*, *Destino* eta *Jano* aldizkarietan. Haren talentua historiografian haratago doa nazien kanpamentuetako katalanei buruzko liburu-erreportaje baten bitartez eta Bigarren Mundu Gerran Leningradori buruzko beste bat. Inoiz, ordea, ez du bere burua historialaritzat jo. Bere bizitzaren amaieran, beraz, Montserratek autobiografiaz, antzerkiaz eta saiakeraz betetako istorio laburren generoari eskaini zion. Villalonga ezkutuan hurbiltzen da gure gusturako Neus Real-ek

egindako harrerari, zeinak musikaltasuna nabarmendu du bere hainbat istoriotan.

Beste espezialista batek, Anna Ballbonak, kazetaritza ekoizpenean dihardu, literatura ekoizpenetik bereiztezina. Deigarria da Bartzelonari buruz zuen ikuspegia, bere garaiaz, eskuineko familiatik ezkerreko borroketara igarotakoa aberasten duten elkarrizketa eta artikuluetan oinarritzen da. Elkarrizketen zati bat Montserrat Roig-en bizitzari buruzkoa da beste zati bat post mortem bere amarekin, Albina Fransitorrarekin, eta bere laguna den Pilar Aymerich Anna Ballbonarekin. Montserraten bi ezaugarri nabarmentzen dira: argitasuna eta umorea.

Gure beste adituak, Queralt Solék, Montserraten eta Historiaren arteko harremana du ardatz. Montserrat-en aipu batean oinarritzen da, zeinaren arabera, artisten eta kazetarien betebeharra memoria kolektiboaren pasarte ilunak azaleratzea zen. Beste lan historiko bat eztabaidatzen da: Hungarian erbesteratu den Rafael Vidiella politikari katalanari buruzkoa.

Gainerako liburuaren erdia hartzen duen antologiak hamaika testu labur biltzen ditu. Idazleak ehundutako testuartekotasuna balioesteko aukera ematen digu (*Digues que m'estimes encara que sigui mentira* (*Esan maite nauzula gezurra bada ere*)-ren bitartez, Mercè Rododera ospetsuenen oihartzunarekin eta Rousseau gogorarazten duen *Un pensament de sal, un pessic de pebre* (*Gatz pentsamendu bat, piper pixka bat*)-ren bitartez. Egilearen ikerketan sakontzeko bibliografiarik ez egotea damutzen dugu, horietako asko daudenean. Francés Díez (2005: 97-115), Julià (2012: 213-225), Łuczak (2013: 105-117), Nichols (2006: 547-552) edo Carme Riera (2010: 7-17) aipatzea nahikoa da.

ERREFERENTZIA BIBLIOGRAFIKOAK

FRANCÉS DÍEZ, Maria Àngels (2005): «Finestra endins i enfora: sobre algunes protagonistes de Montserrat Roig», *Feminismo/s*, núm. 5, p. 97-115. <http://dx.doi.org/10.14198/fem.2005.5.07>

JULIÀ, Lluïsa (2012): «La mirada literaria de Montserrat Roig, *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*», *Lectora: Revista De Dones I Textualitat*, núm. 18, p. 213—225. <https://revistes.ub.edu/index.php/lectora/article/view/7263>

- ŁUCZAK, Barbara (2013): «Ciudad y texto: leyendo a Montserrat Roig en compañía de Cristina de Pizán», *Studia Romanica Posnaniensia*, núm. 40/2, p. 105-117. <https://doi.org/10.14746/strop.2013.402.008>
- NICHOLS, Geraldine Cleary (2006): «Això era i no era: mito y memoria en Montserrat Roig», *Arbor: Ciencia, Pensamiento y Cultura*, núm. 182, p. 547-552. <https://doi.org/10.3989/arbor.2006.i720.50>
- RIERA, Carme (2010): «Montserrat Roig: una altra mirada de Barcelona», *Lectora: Revista De Dones I Textualitat*, núm. 1, p. 7—17. <https://revistes.ub.edu/index.php/lectora/article/view/6406>
- ROIG I FRANSITORRA, Montserrat (1993): *Le chant de la jeunesse*, Lagrasse, Verdier.
- ROIG I FRANSITORRA, Montserrat (1992): *Reivindicació de la senyora Clito Mestres*, Barcelona, Edicions 62.